

Світлана Олександрівна МАШКАНЦЕВА

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економічної теорії та підприємництва на морському транспорті,
Національний університет «Одеська морська академія»
ORCID ID: 0000-0002-3936-9812

ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНА СИСТЕМА РЕГІОНУ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ

Машканцева, С. О. Транспортно-логістична система регіону: стан і перспективи функціонування [Текст] / Світлана Олександрівна Машканцева // Український журнал прикладної економіки. – Том 4. – № 3. – С. 324–329. – ISSN 2415-8453.

Анотація

Вступ. У статті розглянуто стан і перспективи розвитку транспортно-логістичних систем регіону, які сприятимуть прискоренню доставки вантажів, підвищенню конкурентоспроможності перевезень, покращенню інвестиційного клімату транспортної галузі регіону, а також розширенню діяльності компаній, що надають комплексні логістичні послуги.

Метою цієї статті є дослідження досвіду використання механізмів державного регулювання розвитку регіональних структурних трансформацій в агробізнесі.

Результати. Виділено основні принципи функціонування транспортно-логістичної системи регіону, які інтегрують транспортну галузь у транспортно-логістичні системи країни шляхом забезпечення їх ефективної взаємодії; задовольняють потреби споживачів транспортно-логістичних послуг за рахунок гармонізації їх інтересів з інтересами всіх учасників логістичного процесу. Розкрито функції транспортно-логістичної системи, які впливають на ефективність її діяльності на регіональному рівні.

Висновки. Функціонування розвиненої транспортно-логістичної системи, забезпеченої відповідною транспортною інфраструктурою за всіма регіонами країни, сприятиме розвитку багатьох галузей економіки та виступатиме підґрунтям економічного розвитку держави. З метою ефективного розвитку транспортно-логістичної системи регіонів доцільно активізувати такі напрями: державне регулювання логістичних процесів, у тому числі їх правове забезпечення; створення та експлуатація транспортної інфраструктури за видами діяльності; стимулювання розвитку логістичних проектів за регіонами. Формування якісних транспортно-логістичних систем регіону забезпечує надання повного комплексу транспортних послуг, включаючи мультимодальні перевезення, розробку логістичних схем перевезення вантажів, страхування, забезпечення безпеки перевезень. Розвиток транспортно-логістичної систем регіону може бути забезпечений оновленням матеріально-технічної бази транспорту; посиленням інформатизації; якісним поліпшенням і розбудовою транспортно-логістичної інфраструктури регіону; розширенням внутрішнього ринку транспортно-логістичних послуг; підвищенням ефективності транспортних перевезень; вдосконаленням митно-тарифної та інвестиційної політики; взаємодією всіх учасників ланцюгів постачань вантажів; розробкою й реалізацією спільних програм розвитку транспортно-логістичних систем регіону.

Ключові слова: транспортно-логістична система; транспортна галузь; регіон; логістичний підхід; транспорт; інтеграція.

TRANSPORT AND LOGISTICS SYSTEM OF THE REGION: THE STATE AND FUNCTIONS OF FUNCTIONING

Abstract

Introduction. *The article considers the state and prospects of development of transport and logistics systems in the region, which will help to accelerate cargo delivery, increase the competitiveness of transportation, improve the investment climate of the transport industry in the region, as well as expand the activities of companies providing comprehensive logistics services.*

The purpose of this article *is a study of experience of using mechanisms of state regulation of development of regional structural transformations in agribusiness.*

Results. *The basic principles of functioning of the transport and logistics system of the region, which integrate the transport industry into the transport and logistics systems of the country by ensuring their effective interaction, are highlighted; satisfy the needs of consumers of transport and logistics services by harmonizing their interests with the interests of all participants in the logistics process. The functions of the transport and logistics system that influence the efficiency of its activity at the regional level are revealed.*

Conclusions. *The functioning of an advanced transport and logistics system, provided with adequate transport infrastructure in all regions of the country, will contribute to the development of many sectors of the economy and will serve as the basis for economic development of the country. In order to effectively develop the transport and logistics system of the regions, it is advisable to intensify the following areas: state regulation of logistics processes, including their legal support; creation and operation of transport infrastructure by type of activity; stimulating the development of logistics projects by region. The formation of high-quality transport and logistics systems in the region provides a full range of transport services, including multimodal transportation, the development of logistics schemes for freight, insurance, transportation security. Development of transport and logistics systems in the region can be ensured by updating the logistics base of transport; increased informatization; quality improvement and development of transport and logistics infrastructure of the region; expansion of the internal market of transport and logistics services; improving the efficiency of transportation; improvement of customs tariff and investment policy; the interaction of all participants in the supply chain; development and implementation of joint programs for the development of transport and logistics systems in the region.*

Key words: *transport and logistics system; transport industry; region; logistic approach; transport; integration.*

JEL classification: L91; R41

Вступ

В умовах трансформаційної економіки ефективний напрям розвитку транспортної галузі України та її окремих регіонів забезпечується внаслідок формування транспортно-логістичної системи країни. Розвиток інтегрованої транспортно-логістичної системи країни як складової її економічної системи й частини міжнародних транспортно-логістичних систем сприяє підвищенню конкурентоспроможності на міжнародних ринках логістичних послуг. Існуюча конкуренція на ринку транспортних послуг вимагає нових підходів до розвитку транспортних відносин, створенню нових технологій і підвищенню якості послуг [1, с. 52]. Формування транспортно-логістичних систем регіону сприяє поєднанню функціональних, забезпечуючих підсистем, інтеграції постачання, виробництва й збуту, прискоренню руху матеріальних потоків, зменшенню

логістичних витрат. Отже, питання розвитку транспортно-логістичних систем є однією з важливих задач функціонування транспортної галузі регіону, адже досвід країн Західної Європи та Північної Америки доводить, що налагоджена транспортно-логістична система дає змогу зменшити загальні витрати майже на 12-35 %, транспортні витрати на 7-20 %, витрати на навантажувально-розвантажувальні роботи й збереження матеріального потоку – на 15-30 % [6, с. 90]. За умови взаємодії всіх елементів транспортно-логістичної системи можливе зменшення логістичних витрат і підвищення якості транспортного обслуговування загалом.

Загальні питання формування й функціонування вітчизняної транспортно-логістичної системи вивчені такими науковцями як: В. Дикань, О. Зборовська, М. Корінь, Є. Крикавський, О. Лактіонова. Проблематика створення транспортно-логістичної системи в умовах європейської інтеграції розглянуто вченими: І. Зайцева, О. Яцюта, О. Ткач, І. Садловська, М. Устенко тощо. Проте, залишаються на недостатньому рівні вивчені питання розвитку транспортно-логістичних систем на регіональному рівні.

Мета та завдання статті

Метою цієї статті є аналіз теоретичних аспектів стану транспортно-логістичної системи й вироблення пропозицій щодо удосконалення її функціонування на регіональному рівні. У межах досягнення мети виокремлено такі завдання:

- дослідити принципи функціонування регіональної транспортно-логістичної системи;
- обґрунтувати перспективні напрями розвитку транспортно-логістичної галузі.

Виклад основного матеріалу дослідження

Важливим чинником розвитку транспортної галузі є формування транспортно-логістичної системи, яка забезпечує взаємодію всіх учасників перевізного процесу з метою надання споживачам транспортних послуг і досягнення цілісного розвитку транспортно-логістичної інфраструктури регіону. Транспортно-логістична система регіону представляє собою інтегровану сукупність суб'єктів транспортно-логістичної діяльності й об'єктів транспортно-логістичної інфраструктури, що взаємодіють між собою з метою оптимізації руху вантажопотоків «від дверей до дверей» за мінімальних витрат на максимально вигідних умовах. Функціонування транспортно-логістичної системи залежить від функцій:

- логістична координація та інтеграція;
- саморозвиток на основі реінжинірингу;
- забезпечення раціонального поєднання технічного оснащення та інформаційних технологій для підвищення якості й ефективності роботи;
- здійснення введення інновацій, пов'язаних з впровадженням нових логістичних технологій;
- стратегічний і оперативний контролінг;
- оптимізація функціонування логістичних транспортних ланцюгів на основі термінальної технології [4, с. 89].

В.І. Перебийніс, О.В. Перебийніс виділяють такі принципи функціонування регіональної транспортно-логістичної системи:

- раціональності (полягає у виборі раціонального варіанту транспортно-логістичної системи при оптимізації окремих елементів, зокрема і всієї логістичної системи в цілому);
- ємерджентності (цілісності) (передбачає функціонування транспортно-логістичної системи як цілісної системи, що виконує задану цільову функцію);
- системності (обумовлює функціонування підприємства з одного боку як транспортно-логістичної системи, а з іншого боку – як підсистеми, що входить до транспортно-логістичної системи регіону (адміністративного району, області), галузі

(промисловості, сільського господарства тощо). Реалізація цього принципу зводиться до формування єдиної потокової лінії, яка є основою транспортно-виробничо-складської системи, узгодженості параметрів матеріальних і супутніх їм інформаційних і фінансових потоків, інших характеристик підприємства);

- ієрархії (кожен рівень транспортно-логістичної системи володіє певною автономією, бо ієрархічна структура транспортно-логістичної системи відносно жорстка, тобто має можливість повної самореалізації);

- формалізації (передбачає формалізацію якісних і кількісних характеристик, що характеризують діяльність транспортно-логістичних систем підприємств);

- інтеграції (синергійний ефект властивий для ряду поточних ліній, де суміщаються функції транспортування та обробки предмета праці, зокрема, для транспортно-розподільчих і транспортно-збиральних процесів);

- обліку (передбачає врахування сукупних витрат у межах усього логістичного ланцюга);

- оптимізації (передбачає функціонування транспортно-логістичної системи та її підсистем за критерієм мінімуму сукупних логістичних витрат);

- адаптації транспортно-логістичної системи до зміни зовнішнього й внутрішнього середовища (реалізується шляхом прийняття відповідних управлінських рішень і корекції функціонування окремих підсистем);

- раціонального розміщення виробництва (передбачає усебічне врахування економічних, демографічних, соціальних і екологічних передумов і факторів розміщення продуктивних сил);

- гуманізації всіх функцій і технологічних рішень у регіоні (передбачає формування еколого-забезпечувального типу господарства в регіоні, раціональна оптимізація товарно-матеріальних і трудових потоків регіону);

- відкритості регіональної економіки (ефективне управління економікою регіону повинне передбачати наявність економічних зв'язків і економічних потоків останнього з іншими регіонами й країнами, що утворюють його оточення);

- взаємозв'язку відкритості й потенціалу регіону (рівень внутрішньої та зовнішньої відкритості регіону визначають його соціально-економічний потенціал, забезпеченість факторами виробництва, розміри території, галузева структура економіки регіону, чисельність населення та його платоспроможний попит, місткість регіонального ринку. Обсяг і структура економічних потоків регіону не повинні порушувати цілісність регіональної системи, а бути оптимальними з погляду нарощування виробничого потенціалу та забезпечення певного рівня його закритості для конкурентів);

- конкурентних переваг регіону (диференціація регіонів є наслідком їх різної динамічної конкурентоспроможності. Зміна конкурентних переваг регіону залежить від того, наскільки швидко й гнучко регіональні системи реагують на зміну внутрішнього та зовнішнього попиту, пристосовуються до нових умов і чинників економічного зростання. Основою економічного зростання регіонів є здатність суб'єктів господарювання регіонів продукувати інновації) [3, с. 124].

Основною метою функціонування транспортно-логістичної системи регіону є якісне обслуговування споживачів в галузі транспортування й логістики. Це потребує врахування інтересів споживачів, формування їх лояльності та взаємовідносин, які сприяють ефективній роботі підприємств транспорту й логістики, підвищуючи їх конкурентоспроможність, а також високому рівню задоволення клієнтів отриманими послугами. Транспортно-логістична система регіону забезпечує потребу в послугах як внутрішніх, так і зовнішніх споживачів. Це значною мірою обумовлено потенціалом геополітичного, гео економічного положення регіонів України, який сприяє розвитку її транзитних можливостей. За розрахунками британського інституту Рендел, Україна має найвищий у Європі потенціальний коефіцієнт транзитності – завдяки своєму

положенню в Євразії між Росією, Центральною Азією і Європою. Функціонування транспортно-логістичної системи регіону спрямовано на формування партнерських відносин між виробниками й споживачами транспортних послуг за допомогою гнучкої системи взаємодії різних видів транспорту: надання комплексних послуг виробникам і споживачам; розробка комплексної системи взаємодії між виробниками й споживачами; створення єдиної логістичної бази даних для вибору оптимальних маршрутів перевезення вантажів; аналіз вантажопотоків, що проходять територією регіону та транспортних послуг, що надаються в межах обслуговування вантажопотоків. Залежно від рівня прийняття рішення основними завданнями транспортно-логістичної системи є проектування і вибір оптимальної логістичної синергії логістичного транспортного ланцюга доставки вантажів [2, с. 167].

В умовах нестабільного зовнішнього середовища можливий перехід від класичного стратегічного управління до його більш удосконалених форм, при цьому повинна досягатися стратегічна орієнтація та синхронізація планів складових транспортно-логістичної системи регіону й логістичного ланцюга, що забезпечують реалізацію цілей логістики по транспортно-експедиторському обслуговуванню вантажовласників. Наявність такої управлінської структури є ефективним інструментом знаходження компромісів між інтересами різних видів транспорту з метою досягнення співвідношення між витратами й отриманими результатами, забезпечення оптимальних пропорцій елементів логістичного транспортного ланцюга [5, с. 85].

Дослідження свідчать [7], що транспортна система не відповідає стандартам і вимогам Європейського Союзу й вирізняється суттєвим відставанням щодо інфраструктури, обладнання та норм, тому на цьому етапі розвитку транспортно-логістичної системи країни доцільно максимально реалізувати можливості, що надає співробітництво з ЄС у межах політики сусідства й асоціації для розвитку на території України маршрутів Транс'європейської транспортної мережі, міжнародних транспортних коридорів і нових транснаціональних транспортно-логістичних осей.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Функціонування розвиненої транспортно-логістичної системи, забезпеченої відповідною транспортною інфраструктурою за всіма регіонами країни, сприятиме розвитку багатьох галузей економіки й виступатиме підґрунтям економічного розвитку держави. З метою ефективного розвитку транспортно-логістичної системи регіонів доцільно активізувати такі напрями: державне регулювання логістичних процесів, у тому числі їх правове забезпечення; створення і експлуатація транспортної інфраструктури за видами діяльності; стимулювання розвитку логістичних проектів за регіонами. Формування якісних транспортно-логістичних систем регіону забезпечує надання повного комплексу транспортних послуг, включаючи мультимодальні перевезення, розробку логістичних схем перевезення вантажів, страхування, забезпечення безпеки перевезень. Розвиток транспортно-логістичної системи регіону може бути забезпечений оновленням матеріально-технічної бази транспорту; посиленням інформатизації; якісним поліпшенням і розбудовою транспортно-логістичної інфраструктури регіону; розширенням внутрішнього ринку транспортно-логістичних послуг; підвищенням ефективності транспортних перевезень; вдосконаленням митно-тарифної та інвестиційної політики; взаємодією всіх учасників ланцюгів постачань вантажів; розробкою й реалізацією спільних програм розвитку транспортно-логістичних систем регіону.

Список літератури

1. Лактионова О.Е. Формирование логистических систем: методология и практика: монографія. Донецьк: НАН України Ин-т економіки пром-сти, 2002. 319 с.

-
2. Лук'янова О. М., Кривцун Д.Ю. Світовий досвід та перспективи розвитку транспортно-логістичної системи України. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 18. С. 166-172.
  3. Перебийніс В.І., Перебийніс О.В. Транспортно-логістичні системи підприємств: формування та функціонування: монографія. Полтава: РВВ ПУСКУ, 2005. 207 с.
  4. Ремига Ю. Проектування транспортно-логістичних систем як ефективна складова діяльності підприємства. *International scientific journal*. 2015. № 7. С. 86-90.
  5. Устенко М. О., Івашкевич В. С. Перспективи розвитку транспортно-логістичних систем України. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2017. № 59. С. 84-90.
  6. Яцюта О. Транспортно-логістична система України в умовах Європейської інтеграції. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2016. № 3. С. 89-99.
  7. Лагодієнко В. В., Корнієцький О. В. Логістика по-японськи: підвищення ефективності діяльності підприємств. *Культура народів Причорномор'я*. 2014. №275. С. 207-210.
  8. Bondarenko S., Lagodienko V., Sedikova I., Kalaman O. Application of Project Analysis Software in Project Management in the PreInvestment Phase. *Journal of Mechanical Engineering and Technology*. 2018. № 9(13). pp. 676-684. URL: <http://www.iaeme.com/IJMET/issues.asp?JType=IJMET&VType=9&IType=13>

References

1. Laktionova O.E. (2002). *Formirovanie logisticheskikh sistem: metodologija i praktika*. [Formation of logistics systems: methodology and practice]. NAN Ukrainy In-t jekonomiki prom-sti. Doneck. Ukraine.
2. Luk'ianova, O. M., Kryvtsun, D.Yu. (2018). «World experience and prospects of development of transport and logistics system of Ukraine». *Ekonomika i suspil'stvo*. Issue. 18, pp. 166-172.
3. Perebyjnis, V.I., Perebyjnis, O.V. (2005). *Transportno-lohistychni systemy pidpriemstv: formuvannia ta funktsionuvannia*. [Transport-logistic systems of enterprises: formation and functioning]. RVV PUSKU. Poltava. Ukraine.
4. Remyha, Yu. (2015). «Designing transport and logistics systems as an effective component of the enterprise». *International scientific journal*. № 7, pp. 86-90.
5. Ustenko, M. O., Ivashkevych, V. S. (2017). «Prospects of development of transport and logistics systems of Ukraine». *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*. № 59, pp. 84-90.
6. Yatsiuta, O. (2016). «Transport-logistic system of Ukraine in the conditions of European integration». *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo*. № 3, pp. 89-99.
7. Lahodiienko, V. V. and Korniiets'kyj, O. V. (2014). «Logistics in Japanese: Increasing Business Efficiency». *Kul'tura narodiv Prychernomor'ia*. No. 275, pp. 207-210.
8. Bondarenko, S. and Lagodienko, V., Sedikova, I., and Kalaman, O. (2018). Application of Project Analysis Software in Project Management in the PreInvestment Phase. *Journal of Mechanical Engineering and Technology*. 9(13). pp.676-684. Available at: <http://www.iaeme.com/IJMET/issues.asp?JType=IJMET&VType=9&IType=13>

Стаття надійшла до редакції 08.07.2019 р.